

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ŠKOLNÍ DRUŽINU

**Základní škola a Mateřská škola
Rabštejnská Lhota,
okres Chrudim**

Obsah

1. Identifikační údaje školní družiny	2
2. Charakteristika školní družiny	2
3. Cíle vzdělávání ve školní družině	2
4. Podmínky přijímání žáků	4
5. Délka vzdělávání	4
6. Obsah, formy a časový plán vzdělávání	4
7. Akce školní družiny a zájmová činnost.....	5
8. Vzdělávací a výchovné strategie	6
9. Vzdělávací a výchovné oblasti	8
10. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	9
11. Materiální, personální a ekonomické podmínky	10
12. Bezpečnost práce a ochrana zdraví	10

Tento dokument schválila ředitelka školy 26. 8. 2021 a nabývá platnost od 1. 9. 2021.

Identifikační údaje školní družiny

Název ŠD	Školní družina při Základní škole a Mateřské škole Rabštejnská Lhota, okres Chrudim
IČO	709 88 871
Sídlo	Rabštejnská Lhota 44, 537 01 Chrudim
Zřizovatel	Obec Rabštejnská Lhota
E-mail	škola@zsrablhota.cz

1. Charakteristika školní družiny

Školní družina je součástí neúplné základní školy. Má tři oddělení. Dvě třídy se nacházejí v přízemí budovy školy a jedna je umístěna v nové přístavbě ve 2. patře. Program ŠD je koncipován až pro 80 dětí bydlících v Rabštejnské Lhotě a sousedních obcích. Školní družina je místo, kde najde každé dítě prostředky k objevení svých zájmů a jejich využití. Je místem pro odreagování se od školních povinností a regeneraci sil, pomáhá k rozvoji fantazie a tvořivosti, posilování sebevědomí. Je také místem pro potěšení a řešení problémů dítěte, slouží pro komunikaci mezi vychovatelkami a rodiči.

2. Cíle vzdělávání ve školní družině

Základní cíle vzdělávání v ŠD lze shrnout do několika bodů:

- odstranění únavy a regenerace organismu
- nabízet žákům smysluplné využití volného času
- rozvíjet schopnost aktivního trávení volného času, rozvíjet iniciativu a spolupodílení se na tvorbě programu
- rozvíjet a učit žáky mezilidské komunikaci a schopnost naslouchat sobě i ostatním
- rozvíjet pozitivní vztahy mezi žáky, spolupráci, toleranci, vzájemnou pomoc, ochotu pomoci slabším a mladším
- učit žáky, aby každého člověka i sebe vnímali jako jedinečnou osobnost
- rozvíjet u žáků pohybové schopnosti v oblasti jemné i hrubé motoriky
- rozvíjet samostatné rozhodování a vytvářet pozitivní postoje
- rozvíjet u žáků slovní zásobu a fantazii
- vést žáky k tvořivosti, utvářet pracovní návyky a vztah k práci
- cvičit paměť, postřeh a soustředění, vést žáky k uvědomování si svých práv, povinností a pocitů
- posilovat u žáků pocit jistoty a sebedůvěry
- umožnění seberealizace každého žáka v kolektivních, individuálních, řízených i spontánních aktivitách
- vytvářet u žáků vztah k místu a prostředí, ve kterém žijí
- pomáhat rozvíjet a dotvářet klíčové kompetence žáků

Dílními cíli vzdělávání v ŠD je naplňování jednotlivých kompetencí:

1. Kompetence k učení

- motivovat pro celoživotní učení
- dát každému jedinci prostor pro rozvoj a vyniknutí jeho silných stránek
- kompenzace případných neúspěchů žáka z vyučování
- realizovat vlastní nápady žáků
- vést žáky k samostatnému organizování činností
- možnost prožití úspěchu u každého žáka (soutěže, akce)

2. Kompetence k řešení problémů

- podněcovat k tvořivému myšlení, k logickému uvažování, řešení problémů
- aktivní podíl na všech fázích činnosti (plánování, příprava, realizace, hodnocení)
- používání PC, jeho využití jako zdroje informací
- příprava aktivit starších žáků pro žáky mladší
- prezentace nápadů, myšlenek
- problémy z praktického života

3. Kompetence komunikativní

- vést žáky k všestranné a účinné komunikaci
- poslouchat a respektovat názory jiných a vhodnou formou obhajovat vlastní názor
- vést žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, pedagogy a ostatními dospělými

4. Kompetence sociální a interpersonální

- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastní i druhých
- práce ve skupinách, vzájemná pomoc, střídání rolí ve skupině
- respektování společně dohodnutých pravidel chování
- odmítavý postoj ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky

5. Kompetence občanské

- připravovat žáky jako zodpovědné a svobodné osobnosti uplatňující svá práva a plnící své povinnosti
- dodržování společně stanovených pravidel chování
- respektování individuálních rozdílů žáků (osobnostních, národnostních, kulturních)
- zodpovědné chování k věcem a majetku, k přírodě, vedení k třídění odpadu

6. Kompetence pracovní

- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet jejich schopnosti a reálné možnosti
- pestrá a kvalitní nabídka zájmových činností a aktivních odpočinkových činností
- účelné trávení volného času a odmítnutí nevhodných nabídek na využití volného času

3. Podmínky přijímání žáků

O přijetí žáka do školní družiny rozhoduje ředitel školy na základě písemné přihlášky a kritérií pro přijetí žáka do školní družiny.

Činnost školní družiny je určena přednostně pro žáky 1. ročníku, 2. ročníku a dojíždějících žáků, k pravidelné docházce však mohou být přijati i žáci z vyšších ročníků, pokud oddělení nedosáhlo limitujícího počtu žáků.

Činnosti družiny se mohou zúčastňovat i žáci nezařazení do družiny, pokud se v nich neúčastní plný počet zařazených žáků stanovený pro oddělení - např. dočasné umístění žáků z vyšších tříd, pokud to vyžaduje organizace výuky (odpolední vyučování, přerušení výuky, apod.).

Kritéria přijímání žáků:

1. žáci 1. ročníku (5b.)
2. žáci 2. ročníku (4b.)
3. dojíždějící žáci ze 3. – 5. ročníku (3b.)
4. žáci 3. ročníku (2b.)
5. žáci 4. – 5. ročníku (1b.)

4. Délka vzdělávání

Do ŠD jsou přijímáni žáci na jeden školní rok na základě písemných přihlášek. Odhlášení žáka ze školní družiny oznámí rodiče písemnou formou vychovatelce ŠD. Pokud žák ukončí vzdělávání předčasně (přechod na jinou školu, na žádost rodičů, apod.), zaznamená tuto skutečnost vychovatelka ŠD na zápisní lístek.

O podmíněčném vyloučení rozhodne ředitel v případě závažného provinění se stanovením zkušební lhůty, a to na dobu nejdéle jednoho roku. O vyloučení žáka ze ŠD rozhodne ředitel školy na základě písemného návrhu vychovatelky ŠD a po projednání v pedagogické radě. O podmíněčném nebo úplném vyloučení rozhoduje ředitel ve správním řízení.

5. Obsah, formy a časový plán vzdělávání

Základním prostředkem činnosti ve ŠD je hra založená na zážitku účastníků, která obohacuje jejich sebepoznání, rozšiřuje vědomosti, dovednosti a navozuje kladné emoce.

Obsah vzdělávání

Činnost a výchovné působení vychází z požadavků pedagogiky volného času. Podstatný je požadavek dobrovolnosti, seberealizace, aktivity, pestrosti a příležitosti. Pravidelné činnosti jsou dány týdenní skladbou zaměstnání, představují organizované aktivity zájmového charakteru. Mezi příležitostné akce patří besídky, výlety apod. Do odpočinkových činností spadají klidové činnosti a aktivní odpočinek. Součástí je také příprava na vyučování v podobě didaktických her a tematických vycházek.

Formy činností

- komunitní kruh
- skupinová práce
- výklad
- dramatizace
- vyprávění
- besedy
- rozhovor
- kvízy, doplňovačky, rébusy, křížovky
- praktické dovednosti
- multimediální výchova
- poznávání přírodnin, rostlin, živočichů
- sportovní soutěže
- vědomostní testy a soutěže
- hry - pohybové, míčové, konstruktivní, stolní, společenské, tvořivé, námětové, didaktické
- relaxace pohybové aktivity zájmové kroužky vycházky projekty, ankety, dotazníky
návštěva kulturních představení, akcí
- ochrana životního prostředí spolupráce s rodiči a veřejností

Časový plán vzdělávání

Program ŠD je doplňován ročním plánem konkrétních činností, rozdělených po měsících, které vycházejí z celoročního projektu ŠD. Roční plán tvoří přílohu tohoto dokumentu. Podrobnosti provozu ŠD určuje Vnitřní řád školní družiny.

6. Akce školní družiny a zájmová činnost

Školní družina je místem:

- kde žák najde prostředky k objevení svých zájmů
- k odreagování se od školních povinností a regeneraci svých sil
- kde žáci rozvíjí svoji fantazii a tvořivost
- k posilování sebevědomí
- pro potěšení
- pro řešení problémů žáka
- pro komunikaci mezi žáky, rodiči a vychovatelkou (informace o činnosti ŠD, informace o připravovaných akcích apod.)

Zájmové kroužky

Dětem umožňujeme v době pobytu ve školní družině rozvíjet své zájmy ve specificky zaměřených kroužcích:

- jazykový kroužek anglického jazyka pro 1. ročník
- sportovní kroužek – florbal

- výtvarný kroužek
- náboženství

Mimo tyto kroužky se žáci účastní všech zájmových a rekreačních činností, které jsou zpracované v týdenní skladbě zaměstnání:

- pohybové a tělovýchovné aktivity
- výtvarné činnosti
- literárně-dramatická činnost
- přírodovědná a vlastivědná činnost
- hudba, zpěv, tanec
- informatika

Spolupráce se školou

Podílíme se na akcích organizovaných školou (školní vystoupení, zápis, atd.).

7. Vzdělávací a výchovné strategie

Činnost a výchovné působení vychází z požadavků pedagogiky volného času. Podstatný je požadavek dobrovolnosti, aktivity, požadavek seberealizace, zajímavosti a zájmovosti, pestrosti a příležitosti.

1. Dodržování bezpečnosti a zdraví

- výchova ke správným stravovacím návykům, pitný režim
- dodržování osobní hygieny
- posilování tělesné zdatnosti, otužování
- dodržování bezpečnostních pravidel - neubližovat sobě ani druhým
- pomoc slabším žákům

Kompetence k řešení problémů

2. Rozvoj komunikace

- rozvoj slovní zásoby
- schopnost vyjádřit se pomocí slov i bez nich
- schopnost naslouchat
- zapojení a aktivizace žáků
- uplatnění se v kolektivu

Kompetence komunikativní

3. Odpovědnost za své chování

- posilování schopnosti objektivně hodnotit své jednání a přijímat důsledky svého chování
- rozvoj pravdomluvnosti a morálky
- řešení různých situací, vypořádání se se stresem, nedostatky a neúspěchy

Kompetence sociální

4. Rozvoj osobnosti

- zvyšování sebevědomí kladným hodnocením
- objektivní hodnocení činnosti každého žáka - pozitivní myšlení
- vytváření nových postojů a hodnot

Kompetence k učení, k trávení volného času

5. Etika chování

- úcta, porozumění, tolerance
- schopnost a ochota pomoci
- posilovat schopnosti nepodléhat negativním jevům (drogy, alkohol, kouření, šikanování, vandalismus)
- respektovat autoritu
- schopnost motivace
- vliv vrstevníků

Kompetence občanská a pracovní

6. Umění a kultura

- kultura chování, stolování, oblékání, cestování
- rozvíjení estetiky - utváří si svůj vlastní styl
- vnímání světa
- použití nekonvenčních výtvarných technik
- kulturní život - besídky, pásma, divadlo, kino
- vědomí národní a státní příslušnosti, respekt k jiné etnické a náboženské skupině
- poznávání kultur v jiných zemích
- princip rovnosti žen a mužů

Kompetence sociální, interpersonální, občanské, komunikativní

8. Vzdělávací a výchovné oblasti

Program je sestaven pro jeden vzdělávací cyklus, určen dětem od 1. do 5. ročníku. Respektuje polohu a podmínky školy. Ve ŠD jsou vypracovány roční plány. Každoroční program je ovlivněn motivačním zaměřením celé školy, která si vždy zvolí téma pro příslušný školní rok. Každý rok je naplňován podle jiného ročního tematického plánu.

• Člověk a jeho svět

Místo, kde žijeme

- vztah ke škole, místu, kde žijeme, státu
- poznatky z okolí

Kompetence činnostní a občanské

Lidé kolem nás

- příbuzenské vztahy v rodině
- vztahy mezi dětmi doma a ve škole
- pravidla soužití
- základní lidská práva a práva dítěte
- práva a povinnosti
- vhodné společenské chování, svátky, oslavy

Kompetence k řešení problémů, komunikativní, sociální

Lidé a čas

- denní režim, návyky, využití volného času
- regionální pověsti a báje – tradice, zvyky, odlišnosti způsobu života
- orientace v čase

Kompetence k trávení volného času

• Člověk a příroda

- ochrana přírody
- pozorování proměn přírody, roční období
- ohleduplné chování k přírodě – třídění odpadků
- ekologická výchova
- vycházky a pobyty v přírodě
- určování přírodnin
- využití encyklopedií
- výtvarné zpracování
- péče o pokojové rostliny

Kompetence k učení

• Člověk a svět práce

- tradiční a netradiční materiály
- elementární dovednosti

- **Člověk a jeho zdraví**

- výchova k odpovědnosti za svoji osobu a své zdraví
- nácvik jednoduchého ošetření poranění
- hra s nácvikem telefonického volání tísňové linky, vyhledávání první pomoci, beseda se zdravotníkem
- správné stravovací návyky, pitný režim
- dodržování osobní hygieny
- posilování tělesné zdatnosti

9. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žáci zájmového vzdělávání se speciálními vzdělávacími potřebami jsou individuálně integrováni do oddělení školní družiny s využitím speciálních pedagogických postupů. Vychovatelka družiny úzce spolupracuje s výchovnou poradkyní školy, dyslektickou asistentkou, PPP, případně jinými poradenskými zařízeními. Škola je vybavena speciálními didaktickými a kompenzačními pomůckami.

Školní družina pracuje na základě potřeb těchto dětí a na základě jejich diagnostiky. V případě více dětí s těmito poruchami může být počet dětí umístěných ve školní družině snížen.

Specifické pedagogické cíle pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami:

- začlenění do všech aktivit školní družiny v nejvyšší možné míře
- podpůrná opatření k začlenění do činností (speciální pomůcky, individuální péče)
- činnosti respektující možnosti žáka (činnosti shodné na úrovni žáka)
- specifické činnosti s cílem reedukační péče o žáka

Rozvoj mimořádně nadaných žáků:

Rozvoj mimořádně nadaných žáků je zajištěn vytvářením podmínek k rozvíjení jejich nadání zabezpečením dostatku studijního materiálu, přístupu k internetu, individuální práci se žákem, vytvářením podnětného prostředí k rozvoji jejich tvořivosti. Vychovatelka spolupracuje s výchovným poradcem a PPP.

Vhodné zájmové aktivity:

- literární tvořivost, výtvarná tvořivost, realizace pohybových aktivit, matematické soutěže, přírodovědné soutěže, společenskovední soutěže
- umožnění vedení ostatních žáků, umožnění realizovat řízení kolektivu
- umožnění navštěvovat zájmové kroužky školy se staršími žáky

10. Materiální, personální a ekonomické podmínky

Materiální podmínky

ŠD vytváří příjemné a uklidňující prostředí pro žáky. Pro svou činnost využívá jednu místnost k odpočinkové činnosti (hrací část) rozdělenou na koutek pro chlapecké činnosti (stolní fotbal, autodráha, stavebnice), koutek pro odpočinek a relaxaci dětí (rohová sedací souprava) a koutkem pro dívčí zájmovou činnost (malá kadeřnice, panenky, kočárky). Další místnost (během vyučování slouží jako učebna) je určena k vytváření různých výrobků, výkresů, skupinové práce apod. ŠD je vybavena nábytkem, hrami, stavebnicemi, výtvarnými potřebami a dalšími pomůckami. Hry, pomůcky i prostředí ŠD je pravidelně obnovováno podle finančních možností. K dispozici je i počítač vybavený výukovými programy a interaktivní tabule s přístupem na internet.

K zájmovým činnostem (kroužek anglického jazyka, sportovní kroužek – florbal, výtvarný kroužek, náboženství), jsou využívány učebny k pohybovým aktivitám tělocvična, prostor školní zahrady (vybavené pískovištěm, skluzavkou, altánkem, fotbalovými brankami), sportovní areál v obci, nedaleký les a krásné okolí školy.

Personální podmínky

Zájmové vzdělávání je řízeno kvalifikovanou vychovatelkou. Vychovatelka se vzdělává dle nabídky DVPP, v rámci samostudia studuje odbornou literaturu a časopisy. Je iniciátorem a průvodcem žáků při činnostech, které motivuje, navozuje, přímo nebo nepřímo řídí, hodnotí. Rozvíjí sociální kompetence důležité nejen pro učení, ale i pro další rozvoj žáků: zdravé sebevědomí, schopnost být sám sebou, umět žít v sociální skupině i v multikulturní společnosti, vytvořit základy pro celoživotní učení a osvojit si základní lidské a etické hodnoty.

Ekonomické podmínky

Úplata za zájmové vzdělávání ve školní družině je stanovena na 150 Kč měsíčně. O snížení nebo prominutí úplaty rozhoduje ředitelka školy podle vyhlášky č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání, zejména v případě žáků se sociálním znevýhodněním.

11. Bezpečnost práce a ochrana zdraví

Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

ŠD zajišťuje bezpečnost fyzickou, sociální a emocionální. Vytváří zázemí pro rozvoj žáků a bezpečné prostředí, aby se zde všichni cítili dobře. Podporuje dobré vztahy nejen mezi žáky, zaměstnanci a rodiči, ale i širokou veřejnost. Bezpečnost ve všech prostorách využívaných ŠD je zajištěna vnitřními předpisy školy, zejména vnitřním řádem školní družiny, provozním řádem školní zahrady a dalšími.

Žáci jsou na začátku roku seznámeni s vnitřním řádem školní družiny. Jsou poučeni o bezpečném chování. Tato poučení jsou prováděna během celého školního roku a žáci jsou upozorňováni na možná rizika vzniku úrazu při jednotlivých činnostech ve školní družině.

Podmínky hygienické a bezpečnostní

Činnosti spontánní a řízené se prolínají, jejich skladba respektuje psychosociální podmínky výchovně vzdělávací práce školní družiny.

Žáci odcházejí na oběd v 11,30 hodin, ostatní žáci, kteří končí výuku později, přicházejí do družiny po obědě. Pitný režim je zajištěn ve školní jídelně, v jednotlivých třídách a souběžně na chodbách školy. Prostorů užívaných prostor vyhovuje hygienickým normám. Pomůcky, hry a hračky splňují požadavky bezpečnosti. Žáci nesmí bez dozoru manipulovat s jakýmkoliv ostrými nebo jinak nebezpečnými předměty.

Žáci jsou pravidelně poučováni o nebezpečí úrazů, zvláště při pohybu na schodech a pobytu venku. Výrazně jsou označeny nebezpečné části využívaných prostor (schodiště). Program školní družiny a skladba činností zajišťuje žákům dostatek relaxace, aktivního pohybu, vhodný pitný režim, bezpečný nábytek, dostupnost prostředků první pomoci a lékařské pomoci, schopnost vychovatelky poskytnout první pomoc.

Psychosociální podmínky

Ve školní družině je vytvářeno pohodové a příznivé sociální klima, ve vzájemné komunikaci panuje otevřenost a partnerství. Žáci jsou vedeni ke vzájemné úctě a toleranci, k empatii, spolupráci a pomoci druhému.

Při všech činnostech jsou respektovány potřeby jedince. Činnost vychází ze zájmů žáků a osvojování si toho, co má pro ně praktický smysl, co vede k praktické zkušenosti, vše je vedeno k všestrannému prospěchu dítěte. Náplň činností je věkově přiměřená, hodnocení žáků je motivující a respektující individualitu žáků, vždy zohledňuje individuální možnosti a individuální pokrok a je pro žáky dostatečnou zpětnou vazbou. Činnosti ve školní družině obsahují činnosti zaměřené na problematiku ochrany před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy.

Žáci se ve školní družině spolupodílejí na životě zařízení – společně plánují s paní vychovatelkou činnost, učí se sami řídit svoji činnost i činnost ostatních a provádějí následné hodnocení činnosti. Rodiče žáků jsou včas informováni o činnosti školní družiny prostřednictvím notýsků, nástěnky školní družiny a webových stránek školy.